بررسی

نقد گفتمان توسعه از منظر زنان

کتاب «زنان کارآفرین: کسب‌وکارهای خرد و بخش غیررسمی در ایران» نوشته رکسانا بهرامی‌تاش که به‌تازگی با ترجمه مهشید کریمایی و به همت نشر شیرازه کتاب منتشر شده، ازجمله اولین پژوهش‌هایی است که بر وجه اقتصادی «مطالعات فرودستان» در ایران، با الگوبرداری از کشورهای جنوب آسیا و آمریکای لاتین و آفریقا، تمرکز کرده و نتایج مهمی در رابطه با نقش زنان فرودست در اقتصاد غیررسمی ایران ارائه می‌دهد و می‌تواند فتح بابی در این‌گونه مطالعات به شمار آید. بهرامی‌تاش جامعه‌شناس و استاد دانشگاه مک‌گیل است که کارش روی مسائل مربوط به زنان، استخدام و اقتصاد غیررسمی در خاورمیانه و شمال آفریقا و نیز جدایی جنسیتی در اسلام و اقتصاد خرد متمرکز شده است. اولین کتاب او «رهایی از آزادسازی: جنسیت و جهانی‌شدن در آسیای جنوب شرقی» نیز به فارسی ترجمه و توسط انتشارات سمت منتشر شده است. از دیگر آثار او می‌توان به «استخدام محجبه: اسلام‌گرایی، اقتصاد سیاسی اشتغال زنان در ایران» توسط انتشارات دانشگاه سیراکیوز و «جنسیت در ایران معاصر: کنارزدن موانع» توسط انتشارات راتلج و ویراستاری اریک هوگلاند در سال ۲۰۱۱ اشاره کرد. هدف اصلی کتاب «زنان کارآفرین» آشکارکردن اقتصاد نامرئی ایران و بررسی این امر است که آیا زنان کم‌درآمد که در بخش غیررسمی به‌عنوان کارآفرینان خرد فعالیت می‌کنند، در واقع (در درجه اول به لحاظ مالی) توانمند می‌شوند یا همان‌طور که اکثریت متون مربوطه معمولا مطرح می‌کنند، مورد بهره‌کشی قرار می‌گیرند؟ به‌زعم نویسنده «اگرچه ادبیات مربوط به زنان در ایران غنی و در حال رشد است، اما معمولا فقر را نادیده می‌گیرند، برخلاف این واقعیت که بی‌کاری زنان در ایران دارای بدترین وضعیت در منطقه است» (ص ۳۶).

نویسنده با ذکر این نکته که در مطالعات فرودستان، مباحث مربوط به زنان در جهان اسلام معمولا تحت‌الشعاع زنان نخبه این جوامع قرار ...

... غیررسمی به‌طور معمول کارهای خانگی بدون مزد، به‌ویژه از سوی زنان را در بر نمی‌گیرد؛ هرچند باید آن را نیز شامل شود. همچنین کارگرهای کشاورزی نیز اغلب خارج از این حوزه به حساب می‌آیند که مجددا به ضرر زنان کارگر است. این کتاب همچنین فعالیت‌هایی مانند تکدی‌گری و قاچاق را شامل نمی‌شود؛ موضوعاتی که در جای خود حائز اهمیت‌اند و نیاز به بررسی جداگانه دارند.

زنان کارآفرین: کسب‌وکارهای خرد و بخش غیررسمی در ایران
رکسانا بهرامی‌تاش
ترجمه: مهشید کریمایی
ناشر: شیرازه کتاب ما
قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

اندیشه

گفت‌وگو با سیلویا فدریچی درباره بحران کرونا و تأثیر آن بر کار بازتولیدی و وضعیت زندگی زنان در سرمایه‌داری نولیبرال

پیشرفت ایده‌ای ورشکسته است

ترجمه: خسرو آقایی

بحران کرونا تضادهای طبقاتی و تبعیض‌های جامعه سرمایه‌داری را بیش از گذشته عیان کرد. هم‌زمان با بی‌کاری گسترده و رکودی بی‌سابقه در اقتصاد، در روزهای اوج بیماری پایین‌ترین لایه‌های اجتماع یعنی کارگران، به‌ویژه در بخش‌های خدماتی، مجبور بودند برای تأمین معاش خود در شرایط خطرناک به کار ادامه دهند. کرونا همچنین اهمیت کار بازتولیدی و نقش زنان در این بخش پنهان از اقتصاد سرمایه‌داری را آشکار کرد. بازتولید اجتماعی نیروی کار به تمام فعالیت‌هایی اشاره دارد که در آن واحد، حیات هرروزه و توان کارکردن نیروی کار را بازتولید می‌کند. در گفت‌وگوی پیش‌رو، سیلویا فدریچی، نویسنده و فعال فمینیست برجسته چپ، درباره مسائل مختلفی از قبیل تشدید بحران بازتولید اجتماعی در سایه بحران کرونا و نظام سرمایه‌داری نولیبرال، نقش کار خانگی و کار عاطفی، کارگران مهاجر، تکنولوژی‌های جدید، وضعیت محیط زیست و استراتژی‌های جنبش فمینیستی بحث می‌کند. فدریچی می‌گوید چشم‌انتظار جنبشی از زنان است که در آن کسانی که برای مزد کار می‌کنند و آنها که بدون مزد کار می‌کنند، شانه‌به‌شانه هم برای آرمانی مشترک مبارزه کنند. به زعم او بحران کووید۱۹ می‌تواند فرصتی باشد برای چنین چیزی.

همه‌گیری اخیر بیش از پیش آشکار کرد که شیوه زیست سرمایه‌دارانه برای اکثریت مردم تا چه اندازه ناعادلانه است. این همه‌گیری بحران سیستم است، هم به لحاظ انباشت مادی و هم انباشت نمادین؛ استثمار حیات انسانی و غیرانسانی و پیامدهای بی‌رحمانه آن. در مارس ۲۰۲۰ و در هنگام تعطیلی‌های سراسری این توهم به وجود آمده بود که دستگاه سرمایه‌دارانه تولید و مصرف متوقف شده است. در بحبوحه آن اختلال و آشفتگی آغازین، لازم بود که سرمایه‌داری شیوه‌هایی برای عملکرد خود از نو ابداع کند و ما هم باید در بستر کنونی فاصله‌گذاری اجتماعی – یعنی با صدمه‌ای که به پیوندهای اجتماعی خورده و با توجه به شیوه‌های جدید ایجاد پیوند ارتباطاتی – شیوه‌های بیانی جدیدی بیابیم. آیا به نظر شما ...

... وجود داشت. این زبان مراقبت که در جنبش فمینیستی خیلی محبوب شده، یاری‌رسان نیست. ما به تغییری در شرایط مادی زندگی‌های‌مان نیاز داریم و نه تجلیل از کارهایی که انجام می‌دهیم. البته باید بگوییم که «کار بازتولیدی کاری است اساسی و ضروری» اما تشویق و تشکر ...

... همچنین محیط اجتماعی به همراه دارد. برنامه‌های عظیم سلب مالکیت زمین که در سراسر جهان و به‌خصوص در به‌اصطلاح کشورهای جنوب شاهدش هستیم، توسط شرکت‌های معدن‌کاو انجام می‌گیرد و مواد معدنی مورد نیاز برای فناوری‌های دیجیتال، نظیر کولتان و تنگستن را این شرکت‌ها استخراج می‌کنند. خب، برای دگرگون‌کردن جامعه چه در سر داریم؟ آیا می‌توان تصور کرد که در یک جهان غیرسرمایه‌دارانه نیز این نوع از استثمار طبیعت ادامه یابد؟ ... از نابرابری‌هایی که سرمایه‌داری به وجودشان می‌آورد.

... باید با درنظرداشتن هزینه فعالیت‌های‌مان برای محیط طبیعی و ...

بررسی

دین‌داری در دوران مدرن

فلسفه دین، ارزیابی مفاهیم و باورهای بنیادین سنت‌های دینی در جوامع مختلف است. موضوعات اصلی فلسفه دین، استدلال درباره طبیعت، وجود یا نبود خدا، زبان دین، معجزه، دعا، مسئله شر، صفات خدا، پلورالیسم دینی، معرفت‌شناسی دینی و رابطه بین دین و دیگر نظام‌های ارزشی مانند اخلاق و علم تجربی است. اصطلاح فلسفه دین از اواخر قرن هجدهم تحت‌تأثیر هگل رواج ...

... فضلی، محمدابراهیم باسط و نوشین شاهنده مترجمان مقالات دین پس از متافیزیک با ویراستاری علی‌اصغر مصلح هستند. مصلح پیشگفتاری کوتاه بر کتاب نوشته و رئوس مقالات را توضیح داده است. به گفته او بخش‌هایی از مقالات بسیار عمیق است و درک شایسته آنها منوط به اطلاعاتی پیشین از فلاسفه است و باید با دقت مطالعه شوند؛ هرچند کتاب برای مخاطبان عمومی نیز قابل استفاده است.

دین پس از متافیزیک
مارک راتال
ناشر: ققنوس
قیمت: ۶۵۰۰۰ تومان

اقتصاد، اجتماع، ژئوپلیتیک، محیط زیست و فناوری در جهان پس از کرونا

دادخواستی علیه جهانی‌سازی

آثار منتشرشده درباره کووید۱۹ بدل می‌کند، ارزیابی دقیق و علمی نویسندگان از روندهای پیش‌رو و تحلیل همه‌جانبه آنها از وضعیت پساکرونایی در پنج مقوله کلان است؛ اقتصادی، اجتماعی، ژئوپلیتیکی، زیست‌محیطی و فناوری. دلیل دوم اهمیت کتاب به خاطر جایگاه تصمیم‌سازی نویسندگان و نقش آنها در سیاست‌گذاری کلان در سطح جهان است. کتاب پیش‌رو و سرمقاله تایمز مالی را می‌توان نوعی جهت‌گیری جدید یا دادخواست علیه سیاست‌های چهار دهه نولیبرالیسم افسارگسیخته قلمداد کرد. به عقیده شواپ، نولیبرالیسم روزگار خود را گذرانده، تأکید بر رشد معیار اشتباهی است و سرمایه‌داری جهانی باید دوباره تعریف شود. کتاب تلفیقی است از شیوه معاصر جستارنویسی و تصویر کلی آکادمیکی از یک لحظه حیاتی در تاریخ. اما مثال‌های نظری و عملی عمدتا تشریحی‌ای دارد، دربرگیرنده بسیاری گمانه‌ها و ایده‌هایی درباره اینکه جهان پساهمه‌گیری ممکن است و شاید می‌بایست، شبیه چه باشد. کلاوس شواپ در کتاب «کووید-۱۹؛ بازتنظیم بزرگ» تقریبا شبیه مخالفان سرمایه‌داری نظر می‌دهد ...

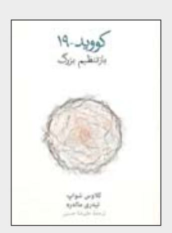

کووید-۱۹ بازتنظیم بزرگ
کلاوس شواپ و تیه‌ری ماله‌ره
ترجمه: علیرضا حسنی
نشر نو
قیمت: ۷۰۰۰۰ تومان